

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEMREPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Miluše Doškové a soudců JUDr. Vojtěcha Šimíčka, JUDr. Josefa Baxy, JUDr. Milana Kamlacha a JUDr. Karla Šimky v právní věci žalobce: **H. A. A.– D.**, zastoupeného Mgr. Gabrielem Šípem, advokátem se sídlem Kleinerova 24, Kladno, proti žalovanému: **Ministerstvo vnitra,** se sídlem Nad Štolou 3, PP 21/OAM, Praha 7, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Praze ze dne 24. 10. 2006, č. j. 48 Az 73/2006 - 40,

takto

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žalovanému **se nepřiznává** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

III. Odměna advokáta Mgr. Gabriela Šípa **se určuje** částkou 5542 Kč. Tato částka bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do 60 dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

Odůvodnění:

Žalobce (dále též „stěžovatel“) včas podanou kasační stížností brojí proti shora označenému rozsudku Krajského soudu v Praze, kterým byla podle § 78 odst. 7 zákona č. 150/2002 Sb., soudního řádu správního, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), zamítnuta jeho žaloba ze dne 8. 9. 2006 proti rozhodnutí Ministerstva vnitra (dále jako „žalovaný“) o zamítnutí stěžovatelovy žádosti o udělení mezinárodní ochrany jako zjevně nedůvodné podle ust. § 16 odst. 1 písm. h) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (zákon o azylu).

Stěžovatel v kasační stížnosti uplatňuje jednak důvod podle ust. § 103 odst. 1 písm. c) s. ř. s., tedy zmatečnost řízení před krajským soudem, kterou spatřuje zejména v tom, že v jeho věci rozhodoval soud k tomu místně nepříslušný (Krajský soud v Praze), k němuž

stěžovatel podal žalobu v důsledku špatné informace poskytnuté žalovaným. Dodal, že v době podání žaloby pobýval v přijímacím středisku tranzitního prostoru mezinárodního letiště, v detašovaném pracovišti V. P., které je azylovým zařízením, do nějž však nebyl umístěn ministerstvem, ale policií. Přijímací středisko tedy nemohlo být považováno za azylové zařízení, kam byl umístěn ministerstvem, a tedy za místo hlášeného pobytu podle § 77 odst. 1 zákona o azylu. Nelze tak aplikovat pro určení místní příslušnosti § 32 odst. 4 zákona o azylu, nýbrž subsidiárně § 7 odst. 2 s. ř. s., kdy příslušným soudem je v tomto případě Městský soud v Praze.

Na závěr své kasační stížnosti navíc dodává, že vyjádření žalovaného k jeho žalobě, spolu s poučením účastníka řízení o možné námitce podjatosti, mu krajský soud odeslal až v den, kdy bylo v jeho věci meritorně rozhodnuto. Domnívá se, že byl tímto postupem zásadně omezen na svých právech, neboť nemohl na vyjádření správního orgánu reagovat ani případně namítnout podjatost soudce. Tuto druhou námitku lze označit jako důvod podle ust. § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s. (nepřezkoumatelost spočívající v nesrozumitelnosti nebo nedostatku důvodů rozhodnutí, popřípadě v jiné vadě řízení před soudem).

Stěžovatel následně adresoval zdejšímu soudu další čtyři podání: v dopise ze dne 18. 12. 2006, sepsaném v českém jazyce, líčí svou tíživou situaci v přijímacím středisku ve V. P., opakuje celý svůj příběh a zdůrazňuje, že pochází z Palestiny, přestože je stále žalovaným považován za egyptského občana. Žádá, aby nebyly důvody jeho žádosti o azyl posuzovány jako ekonomické - do své vlasti se nemůže vrátit, protože mu tam díky problémům způsobeným otcem a bratrem hrozí vězení, možná i smrt. V obsáhlém dopise z téhož dne, zformulovaném ovšem v jazyce anglickém, podrobněji popisuje skutečnosti zmíněné již v jeho české verzi, zejména opět připomíná svou státní příslušnost k Palestině (Palestinskému autonomnímu území). Dne 22. 12. 2006 obdržel zdejší soud stěžovatelův návrh na provedení důkazů, v němž žádá o provedení přiložených dokumentů – lékařské zprávy z ortopedické a úrazové ambulance nemocnice v K., článek z webových stránek BBC News o násilných postupech izraelské vlády vůči palestinským táborům a jeho osobního vyjádření v českém i anglickém jazyce. Česká verze tohoto dopisu se obsahově zcela shoduje s jeho podáním ze dne 18. 12. 2006. V několikastránkovém anglickém dopise si stěžuje na situaci v přijímacím středisku, připomíná svůj životopis, dodává, že také jeho bratr měl díky svému členství v organizaci Hamás problémy s izraelskou vládou, popisuje několikeré rodinné cesty mezi Palestinou a Egyptem, způsob, jakým si obstaral za 3000 USD nový pas, a také svou cestu do ČR; dále pak zmiňuje opakované problémy se žalovaným při uvádění své palestinské státní příslušnosti, nepříliš srozumitelně také namítá místní nepříslušnost Krajského soudu v Praze a skutečnost, že poučení tohoto soudu se stanovenou týdenní lhůtou bylo odesláno v den, kdy byla současně jeho žaloba zamítnuta.

Dne 29. 1. 2007 zaslal stěžovatel Nejvyššímu správnímu soudu další dlouhý dopis v arabském jazyce, opatřený českým shrnutím a nazvaný „Osobní vyjádření k řízení o udělení mezinárodní ochrany“. V něm shrnuje průběh celého správního řízení od svého příletu do ČR dne 11. 8. 2006 a opětovně líčí své důvody k podání žádosti o azyl – v mládí odjel s rodiči z Palestiny do Egypta, jeho otec ovšem pracoval v politické organizaci Hamás, a proto se brzy vrátil zpět. Často býval zavřený, v této organizaci pravděpodobně, dle názoru stěžovatele, zastával vyšší funkci. S matkou zůstali sami bez dokladů v Egyptě, otec zemřel v Palestině. Tyto informace o svém otci a problémech, jež vyplývaly z jeho politické činnosti, během pohovoru ani ve své žádosti o azyl neuváděl, neboť se jej na ně nikdo neptal a on sám nebyl schopen posoudit jejich význam. Dodává, že při pohovoru navíc zažil incident, když byl správním orgánem nucen, aby uváděl jako svou státní příslušnost Egypt, nikoliv Palestinu.

V závěru svého dopisu zopakoval, že byl zásadně omezen na svých právech, když mu bylo vyjádření žalovaného a poučení účastníka řízení odesláno krajským soudem v týž den, kdy bylo v jeho věci rozhodnuto. Neměl tedy možnost případnou podjatost soudu namítat, ani reagovat na vyjádření žalovaného.

Ustanovený právní zástupce pouze vyčíslil svou odměnu, žádné další doplnění kasační stížnosti zdejšímu soudu nezaslal.

Žalovaný ve svém vyjádření ke kasační stížnosti uvádí, že jediný uplatněný stížní důvod spočívá v tvrzené zmatečnosti řízení, resp. nedostatku místní příslušnosti krajského soudu. Posouzení tohoto důvodu nechává na Nejvyšším správním soudu a pouze se ohrazuje proti nařčení z diskriminace egyptských žadatelů, jež se má na nich vykonávat tím, že jsou umisťováni do zařízení ve V. P. Námitky tohoto druhu nepovažuje žalovaný za opodstatněné. Upozorňuje také na absenci povinného právního zastoupení stěžovatele advokátem a na nepřípustnost kasační stížnosti pro novost veškerých námitek, jež stěžovatel neuplatnil v žalobním řízení, ač tak učinit mohl. Žalovaný proto z těchto důvodů navrhuje odmítnutí kasační stížnosti, jinak její zamítnutí pro nedůvodnost.

Kasační stížnost je podle § 102 a násl. s. ř. s. přípustná.

Vzhledem k tomu, že rozhodnutí krajského soudu bylo vydáno po nabytí účinnosti zákona č. 350/2005 Sb. (tj. po 13. 10. 2005), postupoval zdejší soud podle s. ř. s. ve znění novelizovaném uvedeným zákonem. Po konstatování přípustnosti kasační stížnosti se proto zabýval otázkou její přijatelnosti ve smyslu ustanovení § 104a s. ř. s. Podle tohoto ustanovení, jestliže kasační stížnost ve věcech mezinárodní ochrany svým významem podstatně nepřesahuje vlastní zájmy stěžovatele, odmítne ji Nejvyšší správní soud pro nepřijatelnost. Institut přijatelnosti kasační stížnosti je snahou o rovnováhu mezi dvěma zájmy - zájmem na spravedlnosti v každém jednotlivém případě a zájmem na efektivitě působení právního systému.

Zákonný pojem „přesah vlastních zájmů stěžovatele“, který je podmínkou přijatelnosti kasační stížnosti, představuje typický neurčitý právní pojem. K podrobnějšímu vymezení institutu přijatelnosti kasační stížnosti ve věcech azylu (mezinárodní ochrany) lze pro stručnost odkázat na usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 26. 4. 2006, č. j. 1 Azs 13/2006 - 39, publikované pod č. 933/2006 Sb. NSS. Případ přijatelnosti kasační stížnosti bude dán mimo jiné tehdy:

„...pokud by bylo v napadeném rozhodnutí krajského soudu shledáno zásadní pochybení, které mohlo mít dopad do hmotně-právního postavení stěžovatele. O zásadní právní pochybení se v konkrétním případě může jednat především tehdy, pokud:
a) Krajský soud ve svém rozhodnutí nerespektoval ustálenou a jasnou soudní judikaturu a nelze navíc vyloučit, že k tomuto nerespektování nebude docházet i v budoucnu.
b) Krajský soud v jednotlivém případě hrubě pochybil při výkladu hmotného či procesního práva.

Zde je však třeba zdůraznit, že Nejvyšší správní soud není v rámci této kategorie přijatelnosti povolán přezkoumávat jakékoliv pochybení krajského soudu, ale pouze pochybení tak výrazné intenzity, o němž se lze důvodně domnívat, že kdyby k němu nedošlo, věcné rozhodnutí krajského soudu by bylo odlišné. Nevýrazná pochybení především

procesního charakteru proto zpravidla nebudou dosahovat takové intenzity, aby způsobila přijatelnost následné kasační stížnosti.“

V projednávané věci dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že kasační stížnost je přijatelná, neboť stěžovatel napadá rozhodnutí krajského soudu – mimo jiné - pro zásadní procesní pochybení, které by mohlo mít dopad do jeho hmotně-právního postavení. V daném případě má, při respektování podstaty a smyslu práva na soudní a jinou ochranu, přednost zájem na spravedlnosti v každém jednotlivém případě před zájmem na rychlosti a hospodárnosti fungování právního systému. Dopad do hmotněprávního postavení stěžovatele, ve smyslu shora zmíněného usnesení Nejvyššího správního soudu, je v případě procesních pochybení krajského soudu (která se sama o sobě přímo netýkají hmotně-právního postavení stěžovatele, nýbrž „pouze“ porušují jeho procesní práva v rámci řízení týkajícího se jeho práv hmotných) dán. V důsledku vadného procesního postupu krajského soudu je totiž stěžovateli – oproti stavu zákonem vyžadovanému –do jisté míry omezeno jeho právo na řádné projednání jeho žaloby. Hmotněprávní postavení stěžovatele je tak dotčeno jakoby „potenciálně“ a „podmíněně“ tím, že k posouzení jeho hmotněprávní pozice v důsledku procesního pochybení krajského soudu dojde v menší než zákonem předepsané míře.

Pokud by totiž institut nepřijatelnosti ve smyslu § 104a s. ř. s. byl vykládán tak, že není důvodu považovat za přijatelnou kasační stížnost opřenou o – *per se* důvodné - námitky proti procesnímu pochybení krajského soudu, jestliže podle obsahu spisu lze s vysokou mírou pravděpodobnosti mít za to, že i kdyby k tomuto procesnímu pochybení nedošlo, rozhodnutí ve stěžovatelově věci by nebylo pro něho příznivější, popřelo by to preventivní, usměrňující a sjednocující funkci institutu kasační stížnosti ve vztahu ke krajským soudům a zprostředkovaně i správním orgánům. Takový výklad ustanovení § 104a s. ř. s. by proto nebylo lze považovat za konformní s čl. 90 věty první Ústavy ve spojení s čl. 36 odst. 2 a čl. 38 odst. 2 Listiny základních práv a svobod. Jejich smyslem a účelem je totiž vytvořit a zajistit fungování systému efektivní (tedy dostatečně účinné a spravedlivé) ochrany těchto práv. Tím bude takový systém, který všechny orgány veřejné moci, jež o subjektivních veřejných právech rozhodují, důsledně a bezvýjimečně nutí k zákonnému postupu bezprostředně a v každém jednotlivém případě. Právě v zájmu na patřičné ochraně procesních práv účastníků řízení jako nástroje k ochraně jejich práv hmotných je nutno v takovýchto případech vidět „přesah vlastních zájmů stěžovatele“ ve smyslu § 104a s. ř. s. (z usnesení Nejvyššího správního soudu ze dne 29. 3. 2007, sp. zn. 2 Azs 137/2006).

Nejvyšší správní soud se proto mohl poté, co byla kasační stížnost shledána přijatelnou, zabývat výše uvedenými důvody, přičemž důvodnost kasační stížnosti posoudil v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů (§ 109 odst. 2, 3 s. ř. s.), a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Stěžovatel uplatňuje důvody obsažené v ust. § 103 odst. 1 písm. c) a d) s. ř. s. K tomu ze soudního spisu vyplývá následující:

Stěžovatel jako důvody své žádosti o udělení mezinárodní ochrany uvedl problémy rodinné (otec mu zemřel, matka se opět vdala a odstěhovala), ekonomické (obtížné shánění zaměstnání v Palestině) a dále skutečnost, že by chtěl v ČR žít. V Egyptě, odkud přicestoval, už zůstat nechtěl, neboť neměl povolení k pobytu ani pracovní povolení; v Palestině nikdy nebyl politicky aktivní, žádné konkrétní problémy se státními orgány, policií nebo armádou neměl, nikdy nebyl pronásledován z důvodu své rasy, národnosti či náboženského vyznání. Do vlasti se ale vrátit nechce, protože se tam nedá sehnat práce.

Žalovaný shledal důvod pro zamítnutí jeho žádosti o udělení mezinárodní ochrany jako zjevně nedůvodné podle ust. § 16 odst. 1 písm. h) zákona o azylu, neboť zhodnotil jeho výpověď jako zcela nevěrohodnou, a to jak ve vztahu k jím tvrzené zemi původu (Palestina), tak k popisovanému průběhu cesty z Egypta na palestinská území a posléze i do ČR.

Krajský soud svůj rozsudek o zamítnutí žaloby odůvodnil tím, že se po prostudování správního spisu ztotožnil s právním závěrem žalovaného - v posuzovaném případě byly dány podmínky pro zamítnutí žádosti o udělení mezinárodní ochrany jako zjevně nedůvodné podle ust. § 16 odst. 1 písm. h) zákona o azylu (žadatel uvádí skutečnosti zjevně nevěrohodné).

Nejvyšší správní soud nejprve k námitce zmatečnosti řízení před krajským soudem, způsobené místní nepříslušností Krajského soudu v Praze, konstatuje, že se již skutkově a právně obdobným případem, kdy stěžovatelé použili prakticky shodnou právní argumentaci, podrobně zabýval, a proto odkazuje na svůj právní názor vyjádřený v rozsudku ze dne 22. 2. 2007, sp. zn. 2 Azs 156/2006 (in: www.nssoud.cz), v němž zejména uvedl: *„Nedostatek místní příslušnosti krajského soudu, který ve věci rozhodoval, namítaný až v kasační stížnosti, zásadně nezpůsobuje zmatečnost řízení ve smyslu § 103 odst. 1 písm. c) s. ř. s. a není tak důvodem pro zrušení jeho rozhodnutí. Jako místo hlášeného pobytu žadatele o azyl ve smyslu § 77 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu, je třeba považovat i přijímací středisko, do něhož byl stěžovatel umístěn policií podle § 73 odst. 1 zákona o azylu.“*

Druhá stížní námitka, pro kterou shledal zdejší soud předmětnou kasační stížnost přijatelnou, spočívá v procesním pochybení Krajského soudu v Praze. Krajský soud rozhodně pochybil, když nedodržel jím stanovenou týdenní lhůtu k možnému uplatnění námitky podjatosti soudce, soudní osoby, tlumočníka nebo znalce. Svým přípisem ze dne 20. 10. 2006 (č. l. 14 soudního spisu) zaslal stěžovateli vyjádření žalovaného k jeho žalobě a současně jej informoval o osobě soudkyně, která bude v jeho věci rozhodovat, a poučil jej podle ust. § 8 odst. 5 s. ř. s. o možném uplatnění námitky podjatosti. Tento přípis krajského soudu ovšem stěžovatel vlastnoručně převzal v detašovaném pracovišti V. P. až dne 2. 11. 2006 (viz doručenka na č. l. 14 soudního spisu), přičemž Krajský soud v Praze mezitím, dne 24. 10. 2006, rozhodl bez jednání o zamítnutí stěžovatelovy žaloby (tento rozsudek převzal stěžovatel dne 30. 11. 2006).

Výše naznačený postup krajského soudu nepochybně nebyl správný; aby ovšem zdejší soud mohl konstatovat důvodnost kasační stížnosti a zrušit rozhodnutí krajského soudu, musela by mít tato procesní vada za následek nezákonnost rozhodnutí ve věci samé. V daném případě ovšem stěžovatel ve své žalobě jednak výslovně vyjádřil souhlas s rozhodnutím věci bez nařízení jednání (č. l. 3 soudního spisu); vyjádření žalovaného k žalobě neobsahovalo žádné nové či jinak zásadní informace, žalovaný v podstatě pouze odkázal na obsah správního spisu; stěžovatel ve své kasační stížnosti navíc ani nenaznačuje, že by měl jakýkoliv důvod k námitce podjatosti soudce, soudní osoby či tlumočníka; a v neposlední řadě - krajský soud stěžovatelovu žalobu věcně projednal a své rozhodnutí o jejím zamítnutí dostatečně odůvodnil.

Nejvyšší správní soud proto uzavírá, že v posuzovaném případě se krajský soud dopustil procesního pochybení, které však, s ohledem na konkrétní okolnosti věci, nemělo za následek nezákonnost napadeného rozsudku Krajského soudu v Praze o zamítnutí žaloby jako zjevně nedůvodné podle ust. § 16 odst. 1 písm. h) zákona o azylu.

Nad rámec výše uvedeného zdejší soud dodává, že pečlivě posoudil také všechna další podání stěžovatelem mu adresovaná. V této záležitosti se ovšem plně shoduje s názorem žalovaného, že stěžovatel nyní uplatňuje zcela nový důvod (hrozící pronásledování zapříčiněné politickou angažovaností jeho otce a bratra v hnutí Hamás), jejž neuvedl ani nenaznačil v řízení žalobním, ač tak učinit mohl, a k němuž proto Nejvyšší správní soud nemůže přihlížet. Pro úplnost lze odkázat na rozhodnutí zdejšího soudu ze dne 28. 1. 2004, sp. zn. 1 Azs 4/2004: *„Jestliže stěžovatelka až v kasační stížnosti opírá důvod, pro který jí měl být udělen azyl, o důvodný strach z pronásledování pro její příslušnost k určité sociální skupině a s tvrzeným zavražděním svého příbuzného vládnoucí mocí ve své vlasti spojuje obavy o svůj vlastní život, pak uvádí nové skutečnosti, k nimž Nejvyšší správní soud nemůže přihlížet, neboť je stěžovatelka uplatnila až poté, kdy bylo vydáno napadené rozhodnutí (§ 109 odst. 4 s. ř. s.). Opírá-li se důvod kasační stížnosti popírající správnost právního závěru o neexistenci důvodu pro udělení azylu výhradně o tyto nové skutečnosti, jde o důvod kasační stížnosti, který je podle § 104 odst. 4 s. ř. s. nepřípustný, neboť jej stěžovatelka neuplatnila v řízení před soudem, jehož rozhodnutí je přezkoumáváno, ač tak učinit mohla.“*

Ze všech shora popsaných důvodů Nejvyšší správní soud dospěl po přezkoumání kasační stížnosti k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji zamítl (§ 110 odst. 1 s. ř. s.).

Stěžovatel, který neměl v tomto soudním řízení úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení (§ 60 odst. 1 s. ř. s.) a Ministerstvu vnitra náklady řízení nevznikly. Proto soud rozhodl, že se žalovanému nepřiznává právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

Stěžovateli byl ovšem právním zástupcem pro řízení o kasační stížnosti ustanoven advokát Mgr. Gabriel Šíp; v takovém případě platí hotové výdaje a odměnu za zastupování stát (§ 35 odst. 7, § 120 s. ř. s.). Soud proto určil odměnu advokáta částkou 2 x 2100 Kč za dva úkony právní služby – první porada s klientem, včetně převzetí a přípravy zastoupení, a prostudování spisu (č. l. 63), 2 x 300 Kč na úhradu hotových výdajů, 400 Kč jako náhradu za promeškaný čas a 342 Kč jako cestovní náhrady (č. l. 95 - 96) - v souladu s § 9 odst. 3 písm. f), § 7, § 11 odst. 1 písm. b), f), § 13 odst. 3, § 14 odst. 1 písm. a) vyhlášky č. 177/1996 Sb. ve znění pozdějších předpisů, zákona č. 119/1992 Sb., o cestovních náhradách a vyhlášky Ministerstva práce a sociálních věcí č. 496/2005 Sb., celkem tedy 5 542 Kč. Tato částka bude vyplacena z účtu Nejvyššího správního soudu do šedesáti dnů od právní moci tohoto rozhodnutí.

P o u č e n í : Proti tomuto usnesení **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 12. června 2007

JUDr. Miluše Došková
předsedkyně senátu